

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriön
tilinpäätöskannanotot
hallinnonalan virastojen ja
laitosten sekä televisio- ja
radiatorahaston vuoden 2013
tilinpäätöksistä

Kesäkuu 2014

SISÄLTÖ

LIIKENNEVIRASTO	3
LIIKENTEEN TURVALLISUUSVIRASTO	10
VIESTINTÄVIRASTO	16
ILMATIETEEN LAITOS	20
VALTION TELEVISIO- JA RADIORAHASTO	25

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTOT

Sisältö

Tähän yhteenvetoon on koottu liikenne- ja viestintäministeriön antamat talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momentin mukaiset tilinpäätöskannanotot hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä valtion televisio- ja radiorahaston vuoden 2013 tilinpäätöksistä.

Tilinpäätöskannanotossaan ministeriön on lausuttava:

- 1) arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta;
- 2) ovatko käytetyt tuloksellisuuden raportoinnin perusteet ohjauksen ja tulosvastuun kannalta asianmukaisia sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista;
- 3) mihin toimenpiteisiin virastoissa tai laitoksissa sekä rahastossa on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi;
- 4) mihin toimenpiteisiin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi.

Hallinnonalan kaikille virastoille ja laitokselle on asetettu monivuotiset tulostavoitteet. Tilinpäätöskannanotossaan ministeriö on keskittynyt erityisesti siihen, millaisia tuloksia virastot tai laitos ovat saaneet aikaiseksi ja millainen on laskelmien ja tilinpäätösanalyysin taso. Lisäksi ministeriö on arvioinut virastojen tai laitoksen roolia ja tavoitteiden saavuttamista on suhteessa yhteisiin, hallituskaudelle asetettuihin tavoitteisiin. Valtiontalouden tarkastusviraston huomiot ovat merkittävässä roolissa ministeriön laatimissa tilinpäätöskannanotoissa. Valtion televisio- ja radiorahaston kannanotossa painopiste on rahaston tilinpäätösanalyysissa.

Jakelu

Hallinnonalan virastot ja laitokset sekä televisio- ja radiorahasto
Hallinnonalan virastojen ja laitosten talousjohto

Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarain controller -toiminto
Valtiokonttori

Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja kuntaministeri
Opetus- ja viestintäministeri
Kansliapäällikkö
Erityisavustajat
Liikenne- ja viestintähallinnon controller
Osastot ja yksiköt
Virastojen ja laitosten ohjauksesta vastaavat

Liikennevirasto

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto vuoden 2013 tilinpäätöksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa Liikenneviraston vuoden 2013 tilinpäätöksestä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmissä.

Yleistä

Liikenneviraston tilinpäätös on selkeästi laadittu ja siinä esitetyt tiedot ovat pääosin oikeita ja riittäviä. Valtiontalouden tarkastusvirasto on kuitenkin esittänyt useita talousarvion toteutumislaskelmaa, tasetta, tuloksellisuuden laskentaa ja sisäistä valvontaa koskevia virheitä tai puutteita. Valtiontalouden tarkastusviraston Liikennevirastolle asettama ilmoitusvelvollisuus käsitellään jäljempänä.

Ministeriö kiinnittää huomiota viraston toimintakertomuksessa todettuun, että viraston tuloksellisuuden tärkein arviointiperuste on onnistuminen strategisten päämäärien saavuttamisessa. Ministeriö huomauttaa, että Liikennevirasto on osa valtiokonsernia ja toiminnallaan toteuttaa valtiokonsernin yhteisiä tavoitteita. Viraston tuloksellisuuden arviointi perustuu siihen, miten se saavuttaa koko toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista tukevat tulostavoitteensa.

Arvio tuloksellisuudesta, sen kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Kertomusvuosi oli viraston neljäs toimintavuosi. Virasto on vuoden aikana uudistanut organisaatiotansa ja panostanut mm. investointihankkeiden talousseurannan kehittämiseen. Organisaatiouudistuksen tavoitteena oli edistää yhteistyötä, joustavoittaa resurssien käyttöä, poistaa päällekkäisyyksiä, syventää ja jakaa osaamista sekä tehostaa toiminnan ohjausta.

Vuoden 2013 aikana toteutettiin Liikenneviraston ulkoinen arviointi. Arviointi kohdennettiin virastouudistuksen tavoitteiden toteutumiseen ja sen avulla pyrittiin selvittämään, miten virastouudistukselle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet, miten uudistuksessa arvioidun riskien hallinta on onnistunut, miten virasto on omaksunut roolinsa sekä miten ministeriön ohjaus tukee uudistuksen tavoitteita ja virastoa uudessa tilanteessa. Lisäksi arvioitiin viraston osaamista ja resursseja sen keskeisissä tehtävissä.

Arvioinnin mukaan virastouudistus loi puitteet liikennemuotojen välisen yhteistyön ja liikennejärjestelmänäkökulman vahvistumiselle. Synergiapo-

tentiaali on merkittävä. Liikennejärjestelmänäkökulma on vahvistunut kansallisella tasolla, mutta aluetasolla vaikutus on vielä epäselvä.

Toiminnan vaikuttavuuden lisäämisessä on menty hyvään suuntaan, mutta toimenpiteet eivät vielä näy loppukäyttäjille siinä määrin kuin oli tavoiteltu. Liikenneviraston keskeiset asiakkaat ja sidosryhmät ovat tyytyväisiä uudistukseen ja kokevat asiakaslaadun parantuneen erityisesti yhden luukun periaatteen kautta. Talous- ja tietohallintoriskeihin ei virastouudistusta suunniteltaessa kiinnitetty riittävästi huomiota eikä riskejä riittävästi tunnistettu. Henkilöstö on motivoitunutta ja yleisesti tyytyväinen työhönsä.

Arvioinnin tuloksena esitettiin keskeisiksi kehittämiskohteiksi ministeriön ja viraston roolien ja työnjaon kirkastaminen sekä asiantuntijayhteistyön parantaminen, ohjauksen kehittäminen strategiseen suuntaan, sekä asiakkuudenhallinnan ja asiakkaita osallistavien prosessien parantaminen. Myös osaamisen hyödyntämisessä ja erityisesti osaamisen yhdistämisessä ja tätä kautta saavutettavassa synergiaedussa on vielä tehtävää Liikenneviraston johdolle. Osaamiskapeikat tulisi tunnistaa. Liikenneviraston sisäistä organisaatiokulttuuria tulee kehittää ja talous- ja tietojärjestelmäriskien hallintaan kiinnittää erityistä huomiota.

Liikenneviraston organisaatiouudistus tuli voimaan ulkoisen arvioinnin ollessa käynnissä. Tässä vaiheessa voidaan arvioida, että viraston organisaatiouudistus vastaa moniin ulkoisessa arvioinnissa esitettyihin kehittämiskohteisiin. Muista toimenpiteistä sovitaan erikseen ministeriön ja viraston kesken.

Tulostavoitteet

Liikennevirastolle on laadittu monivuotinen tulossopimus vuosille 2013–2015. Vuodelle 2013 Liikennevirastolle oli asetettu yhteensä 15 tavoitetta, joista kaksi oli eritelty keskeiselle ja muulle verkolle ja yksi erikseen rata- ja tieverkolle, joten tavoitteita voidaan sanoa olleen 18. Virasto saavutti niistä 11. Virasto ei ole tilinpäätöskertomuksessaan esittänyt kaikille poikkeamille perusteluja, mutta on toimittanut ne erikseen. Tilinpäätöksessä tulisi analysoida kaikki poikkeamat.

Tulostavoitteita ja niiden saavuttamista arvioidaan koko tulossopimuskauden aikajänteellä. Pidemmän aikavälin näkökulmasta on huolestuttavaa erityisesti se, ettei liikenneturvallisuustavoitetta pystytty saavuttamaan eikä myöskään jatkossa ole mahdollista käytettävissä oleviin resursseihin nähden pitää yllä turvallisuustavoitteen tasoa. Liikennevirasto saavutti kuntotavoitteensa, joissa kuitenkin sallittiin heikennyksiä edellisvuoteen nähden käytettävissä olevien resurssien vuoksi. Edelleen niukkenevien resurssien vuoksi kehitys on huolestuttava.

On huomattava, että osa tavoitteista on sellaisia, että Liikennevirasto ei voi niihin yksin vaikuttaa. Näitä ovat mm.

- kansalaistyytyväisyys matkojen toimivuuteen, tavoitetta ei saavutettu
- elinkeinoelämän tyytyväisyys, tavoite saavutettiin.
- jäänmurron odotusaika, johon vaikuttavat talviolot; ei saavutettu. On huomattava, että tavoite on tietoisesti asetettu riippumattomaksi talvesta.

Liikenneviraston kanssa on sovittu, että tavoitteistoa kehitetään siten, että Liikennevirasto voi ne omalla toiminnallaan saavuttaa. On myös tärkeää kehittää tavoitteistoa siten, että palvelutason ja talouden yhteys tulee selkeämmäksi.

Viraston rooli hallitusohjelman toteuttamisessa ja yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamisessa

Ministeriö panee tyytyväisyydellä merkille viraston roolin osana hallinnonalan vuoden 2013 toimintaa ja hallinnonalan tavoitteiden saavuttamista.

Ministeriö toteaa, että Liikennevirasto on toimillaan edesauttanut hallitusohjelman toimeenpanoa ja liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Virasto on osallistunut liikennepoliittisen selonteon toteuttamiseen ja liikennepoliittikan uusien toimintatapojen kokeiluihin. Virasto ei kuitenkaan ole kertomuksessaan erikseen raportoinut hallitusohjelman tavoitteista eikä poikkialuehallinnollisista tavoitteista. Roolistaan yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamisessa virasto on sen sijaan raportoinut hyvin.

Viraston toiminnan painopisteitä ovat olleet uuden liikennepoliittikan toteuttaminen, liikenneturvallisuuden parantaminen ja poikkialuehallinnollinen yhteistyö, hankintamenettelyjen kehittäminen ja hankehallinta, sisäinen valvonta ja riskien hallinta, toimintatapojen uudistaminen ja tuottavuuden parantaminen, toimivat matka- ja kuljetusketjut, ympäristöhaittojen hillintä, varautuminen sekä inhimillisen pääoman kehittäminen. Liikennevirasto on toiminut aktiivisesti painopistealueillaan ja raportoinut kiitettävästi toiminnastaan. Jatkuvaan keskustelua käydään edelleen, mm. siitä, miten toimintaa kehitetään liikennepoliittikan uudistamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi ja miten voidaan yhä paremmin hyödyntää tietoa ja erilaisia älykkäitä ratkaisuja.

Seurattavat mittarit

Ministeriö panee tyytyväisenä merkille, että viraston henkilöstön tyytyväisyys on hyvällä tasolla nousten 3,6:een (3,5 vuonna 2012).

Ministeriö toteaa, että seurattavissa mittareissa on kaksi, joita tullaan erityisesti seuraamaan. Toinen näistä on kevyen liikenteen väylien kunto. Huonokuntoisten kevyen liikenteen väylien määrä on huolestuttavasti lisääntynyt. Toinen tarkasti seurattava mittari on käytössä olevien tasoristeysten määrä valtion liikennöidyllä verkolla. Tasoristeysten määrä vähennee, mutta varsin hitaasti. Ministeriö panee kuitenkin merkille, että tasoristeystasonnettomuuksien määrä on laskenut ja ettei vakaviin henkilövahinkoihin johtaneita onnettomuuksia tapahtunut. Tällä hetkellä ei kuitenkaan ole tarvetta ottaa näitä tulostavoitteiksi.

Toimenpiteet, joihin viraston/laitoksen on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö on arvioinut viraston tilinpäätösanalyysiä. Arvioinnissa on otettu huomioon tilintarkastajan näkemykset.

Ministeriö panee tyytyväisenä merkille, että Liikenneviraston tilintarkastuskertomus on pääosin ns. puhdas. Kertomuksen mukaan valtion talousarviota koskevaa lainsäädäntöä on noudatettu lukuun ottamatta eräitä tositteiden laatua koskevia vaatimuksia. Virasto on varainhoitovuonna selvästi ja tuloksellisesti ryhtynyt toimenpiteisiin edellisen varainhoitovuoden tilintarkastuksessa annettujen laillisuushuomautusten osalta. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuksessa on kuitenkin ilmennyt samoja puutteita, vaikka VTV ei ole niistä antanut vuoden 2013 tilintarkastuskertomuksessaan laillisuushuomautusta.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessaan tehdyt huomautukset liittyvät Liikenneviraston sisäisen valvonnan järjestämisessä ilmenneisiin puutteisiin. Sisäisen valvonnan puutteita on tullut esiin kirjanpidon kirjauskäytännöissä, menojen kohdentamisessa, tositteiden laadinnassa, sopimushallinnassa, asiakirjojen hallinnassa, palvelujen hankintamenettelyissä, menetelmäkuvauksissa ja täsmäytyskontrolleissa. Ministeriö yhtyy tilintarkastuskertomuksen toteamukseen siitä, että Liikenneviraston on syytä kiinnittää huomiota sisäisen valvonnan järjestämiseen valtion talousarviossa annetun asetuksen 69 §:n edellyttämällä tavalla ja jatkaa toimintansa kehittämistä ilmenneiden puutteiden osalta.

Tilintarkastuksessa virasto on saanut laillisuushuomautuksen kirjanpidon tositteista, joita ei ole laadittu talousarvioasetuksen 44 §:n ja 45 §:n edellyttämällä tavalla. Tositteista tulee ilmetä, mistä meno tai tulo on aiheutunut ja muistiotositteista tulee voida selvästi todeta, mikä on korjattava tosite, mitä on korjattu ja miten korjaus on tehty. Lisäksi tositteet on asianmukaisesti hyväksyttävä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto antoi samasta asiasta laillisuushuomautuksen jo vuoden 2012 tilintarkastuksen yhteydessä. Liikennevirasto on vuoden 2012 tilintarkastuskertomuksen johdosta antamassaan omassa ilmoituksessaan lausunut ryhtyvänsä koulutustoimenpiteisiin asian parantamiseksi. Ministeriö toteaa, että viraston tulee tehostaa koulutustoimenpiteidensä vaikuttavuutta talousasioidensa kuntoon saattamiseksi.

Liikenneviraston on toimitettava ministeriölle tiedoksi Valtiontalouden tarkastusvirastolle laatimansa ilmoitus, mihin toimenpiteisiin virasto on ryhtynyt/aikoo ryhtyä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Valmistelutilanne käydään läpi syksyn 2014 aikana. Lisäksi viraston tulee toimittaa ministeriölle selvitys mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt sisäisen valvonnan menettelyiden ja alla olevien kehittämiskohteiden osalta.

Tilinpäätöksen johdosta ministeriö esittää seuraavia kehittämis-kohteita:

Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

Valtiontalouden tarkastusviraston on huomauttanut tilintarkastuskertomuksessaan menojen kohdentamisesta väärälle vuodelle. Momentilla 31.10.20 Perusväylänpito ja momentilla 31.10.77 Väyläverkon kehittäminen on kohdennettu 0,9 milj. euroa vuodelle 2013 kuuluneita menoja vuodelle 2014. Jaksotusvirheet koostuvat ELY-keskuksissa tehdyistä kirjauksista. Ministeriö toteaa, että Liikenneviraston tulee yhdessä ELY-keskusten kanssa huolehtia siitä, että menot kirjataan kirjanpitoon oikealle vuodelle.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuksessa on tullut esiin hankkeiden valmistusajankohtaan liittyviä kirjausten epätasällisyyksiä. Tilintarkastuksen mukaan Liikenneviraston taseeseen on kirjattu 35,5 milj. euroa vuonna 2013 poistonalaiseen käyttöomaisuuteen sellaisia valmistuneita väylärakenteita, jotka ovat valmistuneet vuosina 2011 ja 2012. Tästä syystä poistot ovat jääneet tekemättä vuodelta 2012 ja 2013. Lisäksi Liikennevirasto on uusinnut sellaisten hankkeiden valtuuksia, jotka ovat jo valmistuneet. Ministeriö toteaa, että Liikenneviraston tulee kiinnittää riittävästi huomiota hankkeiden valmistusajankohtaan ja määritellä menettelyt hankkeen valmistumisen toteamiselle.

Tuloksellisuuden laskentatoimi

Liikennevirasto on tilinpäätöksessään raportoinut selkeästi maksullisen toiminnan tuloksesta ja kannattavuudesta. Valtiontalouden tarkastusviraston näkemyksen mukaan kustannuslaskelmien laatimisperiaatteet ovat parantuneet edellisiin vuosiin nähden virastossa tehdyn kehittämistyön tuloksena, joskin laskelmien luotettavuutta heikentävät arviovaraiset erät ja joidenkin tuottojen ja kustannusten kohdentaminen muistitositteilla ilman riittäviä selvityksiä kohdentamisen perusteita.

Tilintarkastuksessa on tuotu esiin väylämaksun luonne pikemminkin verona kuin maksullisena toimintana, mistä syystä valtiontalouden tarkastusvirasto ehdottaa, että sen esittämistä maksullisen toiminnan laskelmien yhteydessä tulisi harkita. Ministeriö toteaa, että nykyinen kustannusvas- taavuuslaskelma tulee säilyttää nykymuotoisena kuitenkin siten, että laskelmassa esitetään erillisenä eränä Tullin kustannukset.

Tiedonkulun parantaminen

Kuluneen vuoden aikana on ilmennyt puutteita tiedonkulussa ministeriön ja viraston välillä sekä viraston eri toimialojen välillä. Lisäksi on ilmennyt, että Liikennevirastossa tieto ei aina saavuta niitä asiantuntijoita, joiden tehtävät sitä edellyttävät. Ministeriö toteaa, että viraston tulee kehittää tiedonkulkua osana johtamiskäytäntöjään. Lisäksi ministeriön ja viraston välistä tiedonkulkua tulee kehittää niin, että virasto pitää ministeriön ajan tasalla merkittävistä, erityisesti budjetointiin ja toiminnan kehittämiseen liittyvistä asioista.

Ulkopuolisen työvoiman käyttö

Liikennevirasto on asiantuntijavirasto, jonka tulee huolehtia oman henkilöstönsä asiantuntijuudesta ja osaamisen säilyttämisestä. Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuksessa on tullut esiin, että virasto käyttää ulkopuolisia konsultteja, joiden rooli on merkittävä hankinnoissa. Konsulttien käyttö on johtanut myös siihen, että saman konsernin yhtiöt käyttävät samoja henkilöitä sekä tarjousten valmistelussa että osallistumisessa tarjouskilpailuun. Ministeriö yhtyy valtiontalouden tarkastusviraston toteutukseen siitä, että viraston tulee kiinnittää huomiota konsulttien käyttöön ja rooliin hankintamenettelyissä ja hankkeiden toteutuksessa. Virasto on asiantuntijavirasto ja sen tulee huolehtia riittävästä omasta asiantuntijavaroista ja sen kehittämisestä.

TEN-tuet

Valtiontalouden tarkastusviraston havaintojen mukaan TEN-tukien käsittely on talousarvion ja valtion talousarviosta annetun lain vastainen eikä niiden kirjaustapa vastaa valtion kirjanpitokäsikirjan ohjeistusta.

Vuoden 2012 toisesta lisätalousarviosta lähtien saatujen TEN-tukien budjetointia on muutettu siten, että vastaava lisäys budjetoidaan määrärahan lisäykseksi momentille 31.10.77 Väyläverkon kehittäminen ja tulomomentille 12.31.10 Liikenneviraston tulot. Poikkeuksen tähän on vuoden 2014 lisätalousarvioehdotus, jossa momentille 31.10.20 Perusväylänpito on budjetoitu TEN-tukea vastaavasta määrärahasta 2,9 milj. euroa aikaisemmin kehittämismomentilta rahoitettujen tiehankkeiden päällysteisiin ja 2,5 milj. euroa kehittämismomentilta rahoitetun mt 100 Hakamäentiehankkeen Metsämäentien sillan korjaukseen. Ministeriö toteaa, että koska tulot tulevat jälkijättöisesti syntyneisiin menoihin nähden, saatua tuloa vastaavaa määräraha kohdistetaan toiselle hankkeelle. Vuoden 2014 lisätalousarvioehdotuksessa Kehärata-hankkeelle saatua TEN-tukea kohdistetaan Kehärata-hankkeelle 15 milj. euroa valtuuden tarkistuksen yhteydessä.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Tulosohjauksen kehittämistyöryhmän loppuraportissa esitettyjä ehdotuksia otetaan käyttöön. Hallinnonalan strategiatyössä hyödynnetään strategiakarttatyökalua.

Edelleen tavoitteena on kehittää virastojen ja laitosten sekä ministeriön välistä kumppanuutta.

Henna Virkkunen
Liikenne- ja kuntaministeri

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Tiedoksi

Liikenne- ja kuntaministeri
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennepolitiikan osaston johtoryhmä
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennehallinnon ohjaus
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, talousyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, Liikenneviraston ohjaustiimi

11.6.2014

Liikenteen turvallisuusvirasto

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto vuoden 2013 tilinpäätöksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa Liikenteen turvallisuusviraston vuoden 2013 tilinpäätöksestä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmissä.

Yleistä

Liikenteen turvallisuusviraston tilinpäätös on selkeästi laadittu ja siinä esitetyt tiedot ovat pääsääntöisesti oikeita ja riittäviä. Virasto on riittävästi raportoinut ja analysoinut tavoitteiden toteutumista.

Tilinpäätökseen kuuluvassa toimintakertomuksessa esitettyjä toiminnan tuloksellisuutta koskevia tietoja voidaan pitää kokonaisuutena oikeina ja riittävinä.

Arvio tuloksellisuudesta, sen kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Kertomusvuosi oli viraston neljäs toimintavuosi. Vuoden aikana viraston määrätietoista kehittämistä jatkettiin ja viraston organisaatorakennetta madallettiin. Organisaatiomuutoksen tavoitteena oli viraston mukaan vähentää hallinnollista työtä ja saada enemmän resursseja asiantuntijatyöhön. Lisäksi tavoitteena oli helpottaa yhtenäisten linjausten läpiviientä ja seurantaa. Uusi organisaatio otettiin käyttöön 1.5.2013.

Viraston toimintojen alueellistamista jatkettiin suunnitelmien mukaisesti. Viraston toimintakertomuksen mukaan vuonna 2010 toteutettujen yt-neuvottelujen jälkeen irtisanomisuhan alla oli vuoden 2013 lopussa seitsemän henkilöä (vuoden 2012 lopussa 15 henkilöä). Ministeriö pitää hyvänä, että virasto jatkaa yhdessä henkilöstön kanssa ponnisteluja sellaisten ratkaisujen löytämiseksi, joilla irtisanomisia voitaisiin välttää.

Liikenteen turvallisuusvirastolle on laadittu monivuotinen tulossopimus vuosille 2013–2015. Vuodelle 2013 Liikenteen turvallisuusvirastolle oli asetettu yhteensä 15 tavoitetta, joista se saavutti 11. Virasto on esittänyt tulostavoitteiden poikkeamille perustelut.

Virasto ei ole tilinpäätöksessä erikseen arvioinut sitä, miten koko sopimusajan tavoitteiden saavuttaminen etenee. Virasto arvioi tätä kuitenkin puolivuotisraportoinnin yhteydessä. Jatkossa on syytä pohtia myös tilinpäätösraportoinnin laajentamista monivuotisten tavoitteiden tarkastelun suuntaan.

Ministeriö kiinnittää tilinpäätöskannanotossaan huomiota lähinnä niihin tavoitteisiin, joita virasto ei saavuttanut tai saavutti erityisen hyvin vuonna 2013.

Tuotokset ja laadunhallinta

Virasto ei saavuttanut asiakastyytyväisyyteen (asiakkaat) ja asiakastyytyväisyys (sidosryhmät) liittyviä tavoitteitaan. Molemmissa tavoitteissa toteutuma oli hieman alle 3,4, kun tavoite molemmissa oli 3,6. Vuonna 2012 asiakastyytyväisyys oli 3,6. Vuoden 2012 tulos ei kuitenkaan ole vertailukelpoinen, koska tutkimuksen sisältö on muuttunut.

Tyytyväisyyssmittauksen muutoksesta huolimatta tämä voi antaa viitteitä siitä, että tyytyväisyys viraston toimintaan on heikentynyt. Viraston on syytä kiinnittää asiaan huomiota. Viraston kanssa keväällä 2014 käytyjen tulosneuvottelujen yhteydessä ministeriö pani myönteisesti merkille, että virasto on jo ryhtynyt tämän suhteen toimenpiteisiin.

Toiminnallinen tehokkuus

Lupien myöntämiseen liittyvänä tavoitteena oli, että 90 % luvista myönnetään tavoiteajassa. Virasto ei saavuttanut tavoitetta, sillä yksi kuudesta tarkastelussa mukana olevasta luparyhmästä (merenkulun pätevyksiä koskevat hakemukset) ei täyttänyt tavoitetta. Virasto ennusti tätä jo puolivuotisraportoinnin yhteydessä. Viraston mukaan uuden asetuksen ja lisääntyneen hakemusmäärän vuoksi pätevyyskirjaksittelyssä tapahtui keväällä notkahdus, joka uusiutui heinäkuussa kesälomien ja turvatoimihakemusruuhkan alkamisesta. Ministeriö toistaa, että lupien myöntäminen kuuluu viraston perustehtäviin. On tärkeää, että virasto resursoi perustehtäviensä hoitamisen riittävästi myös säädösmuutosten yhteydessä. Viraston tulee tarkoin miettiä, miten resurssitarpeen ennakointia ja resurssien ohjausta voitaisiin parantaa siten, että tavoiteajoissa pysyminen voidaan varmistaa.

Virasto ei saavuttanut työn tuottavuutta koskevaa tavoitetta, mutta saavutti kuitenkin kokonaistuottavuutta koskevan tavoitteen. Työn tuottavuus oli -0,9 % (tavoite vähintään +1 %) ja kokonaistuottavuus + 2,0 (tavoite vähintään +2). Viraston mukaan työn tuottavuustavoite ei toteutunut, koska henkilötyövuosimäärä kasvoi merkittävästi edellisvuodesta. Henkilötyövuosimäärä nousi viraston tavoitetasolle, jotta uusista tehtävistä johtuvat resurssivajeet saatiin täytettyä. Kokonaistuottavuutta koskeva tavoite toteutui, koska viraston menot eivät juuri kasvaneet edellisvuodesta. Viraston on syytä kiinnittää tuottavuuden kehitykseen jatkuvasti huomiota.

Ministeriö toteaa erityisellä tyytyväisyydellä, että viraston sähköisten palvelujen määrä ja käyttöaste on lisääntynyt edelleen. Virasto on määrätietoisesti kehittänyt sähköistä asiointia. Ministeriö pitää tätä erinomaisena.

Vaikuttavuustavoitteiden mittarit

Ministeriö panee tyytyväisyydellä merkille viraston roolin osana hallinnonalan vuoden 2013 toimintaa ja hallinnonalan tavoitteiden saavuttamista.

Ministeriö toteaa, että Liikenteen turvallisuusvirasto on toimillaan edesauttanut hallitusohjelman toimeenpanoa ja liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saa-

vuttamista. Virasto on aktiivisesti osallistunut liikennepoliittisen selonteon toteuttamiseen ja liikennepoliitiikan uusien toimintatapojen kokeiluihin. Virasto on ollut kiitettävän aktiivinen ja innovatiivinen myös valtion vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmaan (VATU) kuuluvien hankkeiden toimeenpanossa. Virasto on erinomaisen oma-aloitteisesti tuottanut erilaisia toiminnan ja menettelyjen vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta parantavia vaihtoehtoja ja aloitteita.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston välisessä tulossopimuksessa 2013–2015 on erikseen määritelty viraston rooli yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa. Viraston toiminnan painopisteitä ovat valvontaan, vaikuttamiseen, turvallisuuden ja ympäristövaikutusten hallintaan, tiedonhallintaan ja niihin liittyviin palveluihin, varautumiseen, viestintään ja inhimillisen pääomaan liittyvät toimenpiteet.

Vaikuttavuustavoitteiden mittareihin, erityisesti liikenneturvallisuusmittareihin liittyy seikkoja, jotka eivät ole yksinomaan viraston toimintamahdollisuuksien rajoissa. Viraston tekemän turvallisuuden tilakuvan ja siihen liittyvien analyysien perusteella viraston on kuitenkin syytä jatkuvasti arvioida omia vaikuttamismahdollisuuksiaan mm. liikenneonnettomuuksien ja -kuolemien ehkäisemiseksi ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin. Ympäristöön liittyvien tunnuslukujen perusteella ministeriö puolestaan toivoo virastolta aloitteellisuutta uusien teknologioiden edistämiseksi henkilöautokaupassa. Ihmisten valintoihin olisi mahdollista vaikuttaa mm. informaatio-ohjausta kehittämällä. Myös liikenteen energiatehokkuuden edistämiseen on syytä kiinnittää huomiota. Jos liikenteen energiatehokkuussopimusten vaatimattoman yleistymisen taustalla on se, että yritykset eivät pidä sopimuksia mielekkäinä, voisi virasto miettiä, löytyykö energiatehokkuuden edistämiseksi muita keinoja. Lisäksi ministeriö panee merkille, että katsastustoiminnan valvontaa koskevaa ennustetta ei saavutettu, mutta toteaa samalla, että ministeriö on antanut virastolle erikseen tätä koskevan toimeksiannon aikatauluineen. Toimeksianto pohjautuu eduskunnan katsastuslain hyväksymisen yhteydessä antamiin lausumiin.

Seurattavat mittarit

Ministeriö toteaa, että viraston toimintajärjestelmien sertifiointit etenevät suunnitelmien mukaisesti samoin kuin henkisten voimavarojen hallintaan liittyvät toimet ja tunnusluvut. Ministeriö panee tyytyväisenä merkille, että viraston henkilöstön tyytyväisyys on hyvällä tasolla nousten 3,6:een (3,5 vuonna 2012).

Ministeriö toteaa, että tulossopimuksessa seurattavien mittareiden ja vaikuttavuustavoitteiden tarkempaan huomioon ottamiseen ja seurantaan tulossopimuksessa ei ole tällä hetkellä tarvetta.

Ministeriö toteaa, että virastot eivät ole toimintakertomuksia laatiessaan huomioineet hallinnonalan tulosohjauksen kehittämistyöryhmän loppuraportissa esitettyjä ehdotuksia raportoinnin kehittämisestä. Jatkossa asiaan olisi syytä kiinnittää huomiota ja tuoda asioita hallinnonalan tulosohjausverkoston arvioitavaksi tilinpäätöksen valmisteluvaiheessa.

Arvio tilinpäätösanalyysistä

Vuoden 2012 tilinpäätöskannanotossaan ministeriö kiinnitti huomiota viraston ja ministeriön väliseen yhteistyöhön tulostavoitteiden seikkaperäisen arviointikriteeristön kehittämiseen. Yhteistyötä on tehty ja sitä jatketaan edelleen.

Vuoden 2013 osalta Valtiontalouden tarkastusvirasto on esittänyt joitakin puutteita liittyen tuottavuuslaskennan dokumentointiin, taloudellisuustietojen esittämiseen, kustannustietojen kytkemiseen suoritettuihin ja vertailutietojen laajuuteen. Ministeriö yhtyy tilintarkastuskertomuksen toteutumukseen siitä, että Liikenteen turvallisuusviraston on syytä kiinnittää huomiota siihen, että toimintakertomuksen avulla olisi vaivattomasti todennettavissa, kuinka tuloksellisesti organisaatio on selviytynyt sille laissa ja tulossopimuksessa osoitetuista tehtävistä tuloksellisuuden osa-alueet huomioiden. Viraston tulee huolehtia, että se noudattaa valtionhallinnon yleisiä määräyksiä sekä hallinnonalalla yhteisesti sovittuja periaatteita.

Virasto on esittänyt laskelmat maksuperustelain ja erillislain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta. Erilliset laskelmat on esitetty myös julkisoikeudellisista ja liiketaloudellisesti hinnoiteltavien suoritteiden kannattavuudesta. Lisäksi on esitetty kustannusvastaavuudet pääsuoriteryhmittäin ja liikennemuodoittain. Kaikista vaadituista osa-alueista on laadittu Valtiokonttorin määräyksen mukaiset laskelmat. Virasto on vuotta 2014 koskevan maksuasetuksen yhteydessä päivittänyt myös kuvauksen maksullisen toiminnan periaatteista. Viraston tulee myös huolehtia laaditun maksustrategian ajantasaisuudesta ja toimittaa se ministeriön seuraavan maksuasetuksen valmistelun yhteydessä.

Liikennemuotokohtaisten kustannusvastaavuuksien osalta huomio kiinnittyy eri liikennemuotojen välillä havaittavaan epäsuhtaan erityisesti suhteessa tieliikenteeseen. Ministeriö pyytää virastoa analysoimaan tilanteen syitä ja analyysin perusteella tekemään ehdotuksen, miten asian suhteen olisi perusteltua toimia. Ministeriö on valmis käymään ehdotuksen läpi yhdessä viraston kanssa.

Viraston toimintakertomuksessa todetaan, että sen henkilöstömenojen budjetti ylittyi lähes 10 %:lla. Virasto on selostanut tämän johtuvan useasta tekijästä mm. htv-raamin kasvusta, uusien tehtävien vaatavuustason noususta ja rekrytointiprosessin nopeutumisesta. Tilinpäätöksen mukaan myös toimintavuonna maksettu tulospalkkiojärjestelmän mukainen tulospalkkio ylitti huomattavasti tähän budjetoidun summan. Ministeriö kehottaa virastoa kiinnittämään tarkasti huomiota kustannusten kehitykseen. Viraston tulee myös kiinnittää huomiota siihen, että tulospalkkioiden perustana olevia tulostavoitteita ei ole asetettu liian alhaiselle tasolle.

Julkisen hallinnon tuottavuudelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti kustannusten kehitystä tullaan jatkossa seuraamaan erityisen tarkasti. Tämä koskee myös maksullisen toiminnan kustannuksia.

Valtiontalouden tarkastusviraston on huomauttanut tilintarkastuskertomuksessaan sisäisen valvonnan puutteista verotulojärjestelmän täsmäyttämässä kirjanpitoon ja ulkoistettujen palveluiden laskutusten epäselvyyksien käsittelystä kirjanpidossa. Ministeriö toteaa, että Liikenteen tur-

vallisuusviraston tulee huolehtia siitä, että verotulojärjestelmän tiedot täsmäytetään kirjanpitoon kuukausittain ja ulkoistettujen puhelin- ja tulostuspalveluiden laskutukseen liittyvät kirjanpidon epäselvyydet korjataan. Lisäksi viraston tulee toimittaa ministeriölle selvitys mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt em. kehittämiskohteiden osalta.

Ministeriö kiinnittää edellä sanotun lisäksi yleisellä tasolla huomiota yhteistyön ja vuorovaikutuksen kehittämiseen tarkastusviraston kanssa myös virastojohdon tasolla.

Toimenpiteet, joihin viraston/laitoksen on tarpeen ryhtyä tuloksellisuuden parantamiseksi

Viraston tulee ottaa huomioon tuloksellisuuden ja tilinpäätösanalyysin arvioinnin yhteydessä edellytetyt toimenpiteet.

Virasto on yhdessä ministeriön kanssa täydentänyt ja kehittänyt monivuotisen tulossopimuksen tulostavoitteita ja vuoden 2014 tulostavoitteille on laadittu erilliset arviointiperusteet.

Viraston on huomioitava Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuksessa esitetyt vaatimukset laskujen asiatarkastus- ja hyväksymiskierron kehittämisestä sekä matka- ja ravitsemuskulujen tosittamisesta. Ministeriö huomauttaa, että kyseisiin asioihin kiinnitettiin viraston huomiota jo vuoden 2012 tilinpäätöskannanoton yhteydessä. Viraston on lisäksi huomioitava valtiontalouden tarkastusviraston havainto eräiden hankintojen puutteellisista kilpailutuksista ja varmistettava, että viraston menettelyt ovat hankintalain mukaisia.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Tulosohjauksen kehittämistyöryhmän loppuraportissa esitettyjä ehdotuksia otetaan käyttöön. Hallinnonalan strategiatyössä hyödynnetään strategiakarttatyökalua.

Edelleen tavoitteena on kehittää virastojen ja laitosten sekä ministeriön välistä kumppanuutta.

Henna Virkkunen
Liikenne- ja kuntaministeri

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Tiedoksi

Liikenne- ja kuntaministeri
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennepolitiikan osaston johtoryhmä
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennehallinnon ohjaus-yksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, talousyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, Liikenteen turvallisuusviraston ohjaus-
tiimi

Viestintävirasto

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto vuoden 2013 tilinpäätöksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa Viestintäviraston vuoden 2013 tilinpäätöksestä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmissä.

Yleistä

Viestintäviraston vuoden 2013 tilinpäätös on selkeä ja kaikki viraston keskeiset toiminta-alueet kattava. Tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti ja niiden liitteenä esitetyt tiedot on esitetty valtion talousarvioista annetun asetuksen edellyttämällä tavalla. Virasto on riittävästi raportoinut ja analysoinut tavoitteiden toteutumista.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on esittänyt laajakaistahankkeen valtuuden budjetointiin ja laajakaistahankkeen siirrettyjen määrärahojen käyttöön liittyviä havaintoja.

Arvio tuloksellisuudesta, sen kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Tulostavoitteet

Yleisesti ottaen tulostavoitteiden saavuttamisen taso oli kiitettävä. Poikkeamista raportoitiin jo puolivuotisraportoinnin yhteydessä, eikä niitä voida pitää viraston toiminnan kokonaisuuden kannalta hälyttävinä. Virastolle oli asetettu 14 tavoitetta, jotka liittyivät tuotokseen ja laadunhallintaan, joista virasto saavutti 13. Saavuttamatta jäi taajuushuutokauppaan liittyvä ajallinen tavoite. Taajuushuutokauppa pystyttiin kuitenkin saattamaan päätökseen siten, että toimiluvat voitiin myöntää vuoden 2013 aikana, eikä verkkojen rakentaminen olennaisesti viivästy.

Toiminnallisen tehokkuuden tavoitteita asetettiin yhdeksän, joista saavutettiin kahdeksan. Postipalvelujen valvonnan kustannukset toteutuivat tavoitetta korkeampana.

Tuloskeskustelun yhteydessä on arvioitu myös tavoitteiden saavuttamista tulossopimuskauden loppupuolella 2014–2015. Tämänhetkisen Viestintäviraston arvion mukaan epävarmaa on, saavutetaanko laajakaistahankkeiden tukipäätösten käsittelyaikataavoite. Postin yleispalvelun saatavuutta koskevan tavoitetta puolestaan on perusteltua arvioida vasta vuoden 2014 jälkimmäisellä puoliskolla asiakastytyvyyttä koskevan kyselyn perusteella. Viestintäverkkojen käytettävyyteen liittyvän tavoitteen toteutumiseen puolestaan vaikuttavat mm.

sääilmiöt, joten tavoitteen toteutumisen ennustettavuus on epävarmalla pohjalla.

Virasto kiinnitti huomiota myös siihen, että mikäli henkilöstömäärä lisääntyy ennakoitusti ja siirtyvät määräraha käytetään, tuottavuustavoitteita ei tulla saavuttamaan.

Hallitusohjelman toteutuminen

Viestintävirasto on osaltaan huolehtinut valtiokonsernin yhteisten tavoitteiden, poikkihallinnollisten kokonaisuuksien sekä yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamisesta virastolle asetettujen tulostavoitteiden kautta.

Seurattavat mittarit

Viestintävirastolla seurattavat mittarit liittyvät henkisten voimavarojen hallintaan sekä valtion televisio- ja radorahaston talouteen. Seurattavia mittareita ole tarpeen siirtää tulossopimuksen tavoitteiksi. Tilannetta arvioidaan uudelleen valmisteltaessa uuden, vuonna 2016 alkavan tulossopimuskauden tavoitteita.

Arvio tilinpäätösanalyysistä

Ministeriö on arvioinut viraston tilinpäätösanalyysiä. Arviossa on otettu huomioon tilintarkastajan näkemykset.

Tilinpäätöslaskelmat ja kustannusvastaavuuslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti ja niiden liitteenä esitetyt tiedot on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla. Tilinpäätösanalyysi on esitetty asetuksen mukaisesti. Tilinpäätös on laadittu selkeästi ja tavoitteet on raportoitu ja analysoitu hyvin. Tilinpäätöksen sanallinen analysointi on laadittu kiitettävästi helpottamaan lukujen tulkintaa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastuksessaan kiinnittänyt huomiota valtakunnallisen laajakaistahankkeen valtuuksien budjetointiin ja viraston hankkeelle tekemien myöntöpäätösten maksatuksiin siirretyistä määrärahoista.

Ministeriö toteaa, että valtion talousarviossa noudatettavista budjetointimenettelyistä vastaa liikenne- ja viestintäministeriö sekä valtiovarainministeriö yhdessä. Viestintävirasto kirjanpitoyksikkönä on vastuussa lähinnä tietojen antamisesta. Valtuuslausekkeita on tarkistettu vuoden 2014 talousarviossa ja tämän jälkeen budjetointitapa vastaa siirtomäärärahojen normaalia budjetointia. Kyse on kertaluonteisesta tukiohjelmasta, jolla on osoitettu määrärahat kehyksissä. Määrärahojen peruuttamisen ja uudelleenbudjetoinnin osalta ministeriö tarkastelee menettelyjä yhdessä viraston kanssa.

Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tuloksellisuuden parantamiseksi

Viestintävirasto on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin vuoden 2012 tilinpäätöskannanotossa ministeriön esittämien havaintojen johdosta.

Ministeriö katsoo, että edelleenkin tulee kiinnittää huomiota siihen, että viraston organisaatiota kehitettäessä sisäiseen valvontaan liittyvien tehtävien joustava jatkuvuus varmistetaan.

Maksupolitiikan yleisistä periaatteista todettakoon, että virasto on toimittanut ministeriölle luonnoksen maksustrategiasta sekä luonnokset maksuasetuksista sovitulla tavalla 2.6.2014. Viraston tulee huolehtia jatkossa maksustrategian ajantasaisuudesta.

Ministeriö katsoo, että viraston tulee huolehtia siitä, että parhaillaan eduskunnan käsittelyssä oleva tietoyhteiskuntakaari on mahdollista panna viraston osalta toimeen viipymättä sen tultua voimaan. Viraston tulee varautua asianmukaisesti myös siihen, että televisiomaksujen perintä ja palautus saatetaan päätökseen vuoden 2014 lopussa.

Ministeriö pitää tärkeänä, että virasto pyrkii eri toimin huolehtimaan siitä, että laajakaistahankkeen tukihakemukset pystytään käsittelemään joutuisasti.

Ministeriön näkemys on, että jatkossa virasto tulisi vahvistaa osallistumistaan nykyisten resurssiensa hallinnonalan vihreän ICT:n toimintaohjelman toteuttamiseen ja vahvistaisi rooliaan sähköisten palveluiden edistämässä.

Ottaen huomioon julkiseen sektoriin kohdistuvat säästötavoitteet ministeriö edellyttää, että viraston kustannuskehitys pysyy maltillisena. Viraston tulee pyrkiä siihen, että tuottavuustavoitteet saavutetaan suunniteltujen henkilöstölisäysten toteutuessa.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on sekä Viestintäviraston ohjauksen johtoryhmän kokouksissa että tulosneuvotteluissa ottanut esille ne tavoitteet, jotka ovat jääneet tai ovat vaarassa jäädä toteutumatta. Tätä menettelyä tullaan jatkamaan.

Tulosohjauksen kehittämistyöryhmän loppuraportissa esitettyjä ehdotuksia otetaan käyttöön. Hallinnonalan strategiatyössä hyödynnetään strategiakarttatyökalua. Valmistelu uudelle, vuonna 2016 alkavalle tulossopimuskaudelle aloitetaan vuoden 2014 syyskuudella.

Edelleen tavoitteena on kehittää virastojen ja laitosten sekä ministeriön välistä kumppanuutta.

Krista Kiuru
Opetus- ja viestintäministeri

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Tiedoksi

Opetus- ja viestintäministeri
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestintäpolitiikan osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestinnän peruspalvelut -yksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, talousyksikkö

11.6.2014

Ilmatieteen laitos

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto vuoden 2013 tilinpäätöksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa Ilmatieteen laitoksen vuoden 2013 tilinpäätöksestä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmissä.

Yleistä

Ilmatieteen laitoksen tilinpäätös on selkeä ja se on laadittu valtion talousarviosta annetun asetuksen ja säännösten edellyttämällä tavalla. Tuloksellisuuden raportointi on ollut asianmukaista ja riittävää.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ole ollut 22.4.2014 annetussa tilintarkastuskertomuksessa huomauttavaa tilinpäätökseen.

Arvio tuloksellisuudesta, sen kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Tulostavoitteet

Ilmatieteen laitos saavutti sille monivuotisessa tulossopimuksessa vuosille 2013–2015 asetut ja vuoden 2013 osalta tarkennetut tulostavoitteet lähes kaikilla osa-alueilla.

Laitos on jo useana peräkkäisenä vuonna täyttänyt hyvin tai jopa erinomaisesti sille asetetut tulostavoitteet, vaikka mittareita on monivuotisen tulossopimuksen aikana tarkistettu haastavampaan suuntaan. Myös vuonna 2013 saavutettiin uusia ennätyksiä ennusteiden osuvuudessa. Useiden mittareiden osalta kehityksen suunta on nouseva, tai laitos keskittyy jo saavutetun korkean tavoitetason ylläpitämiseen.

Ilmatieteen laitoksen sääennusteiden osuvuus on ollut viime vuosien tavoin kiitettävää. Tuotteiden laatua ja luotettavuutta sekä palvelun toimintavarmuutta kuvaavat mittarit ovat toteutuneet. Useiden mittareiden, kuten lämpötila- ja tuuliennusteiden osuvuuden, osalta monivuotisen tulossopimuksen kaudella on saavutettu kaikkien aikojen ennätyksiä. IT- ja havaintojärjestelmien toimivuus oli erittäin korkealla tasolla.

Ilmatieteen laitoksen www-sivut ovat edelleen valtionhallinnon ylivoimaisesti suosituimmat. Sivuilla on tehty useita kävijäennätyksiä monivuotisen tulossopimuksen kaudella. Ministeriö pitää tärkeänä luotettavan ja viranomaisvastuulla tuotetun korkealaatuisen sää-, turvallisuus- ja tutkimustiedon pitämistä kansalaisten ja yritysten saatavilla sähköisesti Ilmatieteen

laitoksen omilla nettisivuilla, erilaisina mobiili- jne. sovelluksina, sekä kansalaisten ja elinkeinoelämän edelleen hyödynnettävissä olevana tietovarantona.

Ilmatieteen laitoksen koko yhteiskuntaa laajalti koskettavan ja hyvin poik-kihallinnollisen toiminnan luonteen johdosta ministeriö pitää erittäin myönteisenä asiana laitoksen huomattavan korkeaa asiakastytyväisyyden ja sidosryhmätytyväisyyden tasoa. Molemmat mittarit ovat olleet korkealla tasolla koko monivuotisen tulossopimuskauden ajan. Laitoksen haasteena on ylläpitää asiakkaiden ja sidosryhmien korkea tyytyväisyyden taso ja kehittää sitä edelleen mielekkäällä ja kustannustehokkaalla tavalla.

Toiminnallista tehokkuutta mittaavat tulostavoitteet liiketaloudellisten ja yhteisrahoitteisten suoritteiden kustannusvastaavuudesta ylittyivät merkittävästi vuonna 2013 ja koko monivuotisen tulossopimuskauden ajan. Ulkopuolisen rahoituksen osuus oli vuonna 2013 64 % yhteisrahoitteisen tutkimustoiminnan kokonaiskustannuksista tavoitteen ollessa 50 %. Osuus on pysynyt vastaavalla tasolla koko monivuotisen tulossopimuskauden ajan. Ministeriö pitää ulkopuolisen rahoituksen osuutta korkeana, joskin se on selvä osoitus laitoksen kilpailukyvästä tutkimusrahoitusta hankittaessa ja laitoksen tekemän tutkimustyön asiakaslähtöisyydestä ja korkeasta laadusta. Ministeriö on pitänyt noin 50 % osuutta suosituksena, koska korkean ulkopuolisen rahoitusosuuden riskinä on sen alkavan suunnata laitoksen toimintaa pois tulossopimuksen mukaisilta painopistealueilta ja tavoitteista. Liikenne- ja viestintäministeriö seuraa rahoitusuhteen kehittymistä. Asian arviointiin vaikuttaa erityisesti vireillä oleva valtionhallinnon tutkimusrahoituksen uudistushanke ja sen vaikutukset Ilmatieteen laitokselle valtion talousarviossa myönnettävään tutkimusrahoitukseen.

Työn tuottavuuden kehittymistä ja kokonaistuottavuuden kehittymistä koskevat mittarit ovat olleet Ilmatieteen laitokselle vaativia ja tavoitteet eivät ole täyttyneet viime vuosina. Ilmatieteen laitoksen toiminnan luonteeseen paremmin sopivien ja laitoksen tuottavuuden lisääntymistä selkeämmin kuvaavien mittareiden kehittämistyö on ollut pitkäjänteistä monivuotisen tulossopimuksen aikana. Vuoden 2013 aikana molemmissa tuottavuustavoitteissa on edistytty ja tulossopimuksen mukainen tavoitetaso on selkeästi lähempänä. Mittareiden kehittämistyötä jatketaan edelleen.

Ilmatieteen laitoksen työtytyväisyysindeksi saavutti jälleen uuden ennätysten 3,75. Indeksien kehitys on ollut nousevaa koko monivuotisen tulossopimuskauden ajan. Ministeriö pitää tätä henkilöstön ja johdon yhteistä saavutusta erinomaisena.

Hallitusohjelman toteutuminen

Monivuotisessa tulossopimuksessa on määritelty Ilmatieteen laitoksen rooli hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa. Laitos tuottaa tietoa ja palveluja liikenneturvallisuuden ja muiden yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvallisuuden tarpeita varten sekä toimii johtavana asiantuntijana ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi Ilmatieteen laitos osallistuu myös useille muille hallinnonaloille asetettujen tavoitteiden toteuttamiseen.

Ilmatieteen laitos on valtakunnallisesti keskeinen toimija mm. säähän ja turvallisuuteen, ilmaston muutokseen, Itämeren tutkimukseen ja arktisten alueiden tutkimukseen liittyvissä kysymyksissä.

Ilmatieteen laitoksen ympärivuorokautinen toiminta tukee viranomaisten, yritysten ja kansalaisten toimintaa myös silloin, kun sää, meri ja luonto tuovat eteen erityishaasteita.

Ilmatieteen laitos on toimillaan edistänyt hallitusohjelman toimeenpanoa sekä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi Ilmatieteen laitos on mm. toiminut valtakunnallisesti merkittävänä edelläkävijänä julkisin varoin tuotettujen tietovarantojen avaamisessa kansalaisten ja yritysten käyttöön. Laitos avasi tuottamansa havainto- ja malliaineistot vapaasti käytettäväksi kesäkuussa 2013 ja lentosäähavainnot vuoden 2014 alusta. Tämä on vähentänyt Ilmatieteen laitoksen maksullisia tuottajia ja lisännyt noin kaksi prosenttia valtion talousarvio-rahoinnista osuutta laitoksen toiminnan rahoituksesta. Laitoksen tietovarantojen avaamiseen liittyvä kehittämistyö jatkuu edelleen.

Viraston tehtävä ja painopisteet

Ilmatieteen laitoksen visiona on olla ilmakehä- ja meriosaamisen kansainvälinen edelläkävijä, joka toimii suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuden ja menestymisen takaamiseksi.

Ilmatieteen laitos on palvelu- ja tutkimuslaitos, joka tuottaa yleisen turvallisuuden ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta tärkeitä sää-, meri- ja ilmastopalveluja. Laitos tuottaa laadukasta havainto- ja tutkimustietoa ilmakehästä ja meristä. Tämän osaamisensa laitos yhdistää palveluiksi, joita se tuottaa tehokkaasti yleisen turvallisuuden edistämiseksi sekä ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Ilmatieteen laitoksen välisessä monivuotisessa tulossopimuksessa vuosille 2013–2015 määritellään tavoitteet yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi. Toiminnan painopistealueita ovat 1) sää ja turvallisuus: yhteiskunnan sääherkkyyteen reagoiminen, 2) ilmastomuutos ja yhteiskunta: tuotetaan tietoa päätöksenteon tueksi, 3) Itämeri ja arktiset alueet: lisääntyneisiin ympäristöriskeihin vastaaminen palveluja kehittämällä, ja 4) liikenne ja energia: älyliikenteen edistäminen, sekä inhimillisen pääoman kehittäminen.

Seurattavat mittarit

Osassa tulosmittareita on jo saavutettu tulevien vuosien tavoitetasoja, joten niiden haasteellisuutta tuloksellisuuden parantamiseksi on perusteltua tarkastella niiden vaativuutta lisäävään suuntaan. Joidenkin mittareiden osalta tulee kuitenkin huomioida, että saavutettua tasoa korkeampia tuloksia ei ole realistista edellyttää, jolloin tavoitteiden asettamisessa on perusteltua keskittyä jo saavutetun korkean tason ylläpitämiseen.

Valtionhallinnon ICT-menoihin kohdistetut kustannussäästöt sekä ICT-toimintojen keskittämiseen liittyvät hankkeet, kuten TORI-hanke, vaikuttavat Ilmatieteen laitoksen käytettävissä olevaan ICT-rahoitukseen sekä

laitoksen toiminnan kannalta kriittisten laitteiden ja tuotantojärjestelmien ylläpitoon ja kustannustasoon. Uudet toimintamallit ja rahoituksen merkittävät muutokset saattavat vaikuttaa tuotettujen palvelujen toimitusvarmuuteen. Tulostittareita saatetaan joutua tarkistamaan alaspäin.

Ilmatieteen laitos ja liikenne- ja viestintäministeriö jatkavat edelleen tulossopimuksen mittareiden kehittämistyötä.

Toimenpiteet, joihin viraston/laitoksen on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö on arvioinut viraston tilinpäätösanalyysiä. Arvioinnissa on otettu huomioon tilintarkastajan näkemykset. Ministeriö kiinnittää jatkossa huomiota vain oleellisempiin ja merkittävämpiin asioihin.

Vuoden 2012 tilinpäätöskannanotossa ministeriö kehotti Ilmatieteen laitosta selvittämään, voidaanko vain osalle julkisoikeudellisten suoritteiden asiakkaista hyvittää suorituksia jälkikäteen (ns. ylijäämätasaus). Saadun tiedon mukaan Ilmatieteen laitos ongelma on poistunut, koska uuden maksupäätösasetuksen mukaisesti lentosääpalvelut eivät ole enää julkisoikeudellisia siinä merkityksessä kun aikaisemmin.

Lisäksi Ilmatieteen laitosta kehoitettiin tarkistamaan maksullisen toiminnan osalta taloussäännön kuvauksia tulojen käsittelystä erityisesti laitoksen ja palvelukeskuksen työnjaon osalta sekä maksullisen toiminnan laskujen arvonlisäveromerkinnot vastaamaan suoritteiden arvonlisäverottomuuden perustetta. Saadun tiedon mukaan Ilmatieteen laitoksen taloussääntöä ei ole uusittu, mutta asia huomioidaan seuraavassa taloussäännön päivityksessä.

Vuoden 2013 tilinpäätöksessä tilinpäätöslaskelmat on säännösten mukaisesti ja niiden liitteenä esitetyt tiedot on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla. Tilinpäätösanalyysi on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaisesti. Tilinpäätös on laadittu selkeästi ja tavoitteet on raportoitu ja analysoitu pääsääntöisesti hyvin. Tilinpäätöksen sanallinen analysointi on esimerkillisen hyvää helpottaen numeroiden tulkintaa.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Tulosohjauksen kehittämistyöryhmän loppuraportissa esitettyjä ehdotuksia tullaan ottaa käyttöön.

Edelleen tavoitteena on kehittää virastojen ja laitosten sekä ministeriön välistä kumppanuutta.

Henna Virkkunen
Liikenne- ja kuntaministeri

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Tiedoksi

Liikenne- ja kuntaministeri
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, kehittämissyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, talousyksikkö

11.6.2014

Valtion televisio- ja radorahasto

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto vuoden 2013 tilinpäätöksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa valtion televisio- ja radorahaston vuoden 2013 tilinpäätöksestä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmissä.

Yleistä

Tilinpäätös on selkeä. Tilinpäätös on laadittu säännösten mukaisesti ja sen liitteinä olevat tiedot on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla.

Arvio tuloksellisuudesta, sen kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Rahaston käyttösuunnitelma

Valtioneuvosto vahvisti valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain 5 §:n nojalla 27.12.2012 rahaston käyttösuunnitelman ajalle 1.1.–31.12.2013. Käyttösuunnitelmaa ei tarkistettu tilikauden aikana.

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoituksen uudistaminen vaikutukset rahastoon

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoituksen uudistaminen toteutettiin vuoden 2013 alusta lukien (lait 475/2012 ja 474/2012). Televisiomaksuvelvollisuus päättyi vuoden 2012 lopussa, mutta suorittamatta olevien maksujen perintää ja liikaa maksettujen maksujen palautusta jatketaan vuoden 2014 loppuun saakka. Rahastolle suoritetaan rahoitusta rahastolain 3 §:n mukaan valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:ssä säädetyn julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Vuonna 2013 määräraha (mom. 31.40.60) oli 500 miljoonaa euroa. Valtioneuvosto päätti 27.12.2012 momentin määrärahan siirrosta. Viestintävirasto on tilittänyt varoja Yleisradio Oy:n käyttöön sen rahoitustarpeen mukaisesti.

Rahaston tarkoituksen toteutuminen

Rahaston varojen kerääminen ja hoito on järjestetty rahastolain 3 §:n ja 4 §:n mukaisesti. Rahaston varoja on käytetty lain 5 §:ssä määriteltäviin tarkoituksiin ja rahaston 3 §:n mukainen tarkoitus on toteutunut.

Rahaston varojen käyttö ja käyttösuunnitelman toteutuminen

Rahastoon siirrettiin valtion talousarviosta suunnitelman mukaisesti ja talousarviosiirtoa vastaavasti maksuperusteisesti 500 miljoonaa euroa (364,0 miljoonaa euroa 2012). Määräraha on kokonaisuudessaan käytetty Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoittamiseen. Lisäys oli tavanomaista suurempi, koska vuoden 2012 tuloutusta pienensi tavanomaisesta televisiomaksuvelvollisuuden päättyminen

Rahastoon kertyi maksuperusteisesti televisiomaksuja 5,1 miljoonaa euroa eli noin 3,9 miljoonaa euroa arvioitua vähemmän. Vuoden 2012 odotettua parempi maksukäyttäytyminen ja suurempi tulokertymä alensivat vuonna 2013 tuloutuneiden maksujen määrää arvioidusta. Suoriteperusteisia televisiomaksutuottoja (pääosin maksukehotus- ja ulosottomaksuja) kirjattiin vain 0,5 miljoonaa euroa. Televisiomaksujen tileistä poistoja tehtiin 2,1 miljoonaa euroa. Saatavakanta aleni merkittävästi vuoden 2013 aikana 18,2 miljoonasta eurosta 11,7 miljoonaan euroon.

Televisiomaksuja palautettiin pääosin televisiomaksuvelvollisuuden päätymisen takia 5,4 miljoonaa euroa käyttösuunnitelman arvion ollessa 6,4 miljoonaa euroa. Arvio palautusten määrästä tehtiin ennen vuodenvaihetta, jolloin edellisen vuoden palautuksen ja vuoden lopun velkasaldo ei vielä ollut tiedossa.

Viestintäviraston kustannukset rahaston hallinnoimisen kustannusten kattamiseen mukaan lukien siirtymävaiheen kustannukset olivat 3,2 miljoonaa euroa eli 0,2 miljoonaa euroa arvioitua pienemmät. Vuonna 2013 kustannuksia syntyi vielä merkittävässä määrin erityisesti televisiomaksujen palauttamisen ja saatavien perinnän järjestämisestä sekä tähän tarvittavan tietojärjestelmän ylläpitämisestä. Liikenne- ja viestintäministeriön käyttöön ja rahaston tilintarkastukseen budjetoidut erät toteutuivat hieman arvioitua pienempinä. Rahaston toiminnan kulut, jotka katettiin televisiomaksuista kertyneistä varoista, olivat yhteensä noin 3,3 miljoonaa euroa (9,3 miljoonaa euroa vuonna 2012). Vähennys johtui pääosin televisiomaksutoiminnan alasajosta Viestintävirastossa.

Vuoden 2013 lopussa seuraavalle vuodelle siirtyneiden varojen määräksi muodostui 10,8 miljoonaa euroa (11,3 miljoonaa euroa 2012), mikä oli 0,6 miljoonaa euroa käyttösuunnitelmassa arvioitua enemmän. Summa sisälsi jakamattomia varoja 10,2 miljoonaa euroa (8,5 miljoonaa euroa vuonna 2012) ja palautettavista televisiomaksuista koostuvat lyhytaikaisia velkoja 0,6 miljoonaa euroa (5,9 miljoonaa euroa vuonna 2012).

Rahaston jakamattomista varoista tullaan jatkossa kattamaan valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain vuoden 2013 alusta muutetun 5 §:n mukaisiin menoihin eli Viestintäviraston rahaston hallinnoinnista aiheutuvat kustannukset sekä Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 a §:n mukaisten ennakoarviointien toteuttamisesta aiheutuvat menot. Esimerkiksi vuonna 2014 Viestintäviraston menoiksi on arvioitu noin 0,8 miljoonaa euroa. Ennakoarviointeihin arvioidaan käytettävän vuosittain noin 50 000 euroa. Rahaston varoista voidaan myös jakamattomien varojen puitteissa osoittaa vähäisessä määrin rahoitusta rahastolain 5 §:n mukaisesti televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen.

Rahaston hallinnointi Viestintävirastossa

Valtion televisio- ja radiorahastolla ei ole omaa organisaatioita, henkilöstä tai omaisuutta. Rahaston hallinnoinnista vastaa Viestintävirasto. Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston tulossopimuksessa mainittujen, rahaston hallinnoinnin seuranta- ja raportointikohteiden osalta ministeriö viittaa Viestintäviraston tilinpäätöksestä antamaansa kannanottoon.

Arvio tilinpäätösanalyysistä

Televisio- ja radiorahaston tilinpäätösanalyysi on selkeä. Tilintarkastuskertomuksen perusteella tilinpäätöslaskelmat on laadittu ohjeistuksen mukaisesti.

Toimenpiteet, joihin on tarpeen ryhtyä tuloksellisuuden parantamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriön vuoden 2012 tilinpäätöskannanotossa edellyttämät toimet on toteutettu.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että Viestintäviraston tulee ryhtyä seuraaviin toimiin valtion televisio- ja radiorahaston toiminnan kehittämiseksi:

1. Valtion televisio- ja radiorahaston varojen kertymästä ja käytöstä ei ole enää tarpeen raportoida ministeriölle puolivuositain. Rahaston hallinnointia koskevat asiat voidaan käsitellä ministeriön ja viraston tulosneuvottelun yhteydessä.
2. Viestintäviraston tulee toimeenpanna valtion televisio- ja radiorahaston muuttamisesta annetun lain siirtymäsäännöksen muuttamisesta annetun lain (348/2014) edellyttämät toimet siten, että televisiomaksujen perinnästä ja palauttamisesta luovutaan vuoden 2014 lopussa.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö ryhtyy seuraaviin toimiin valtion televisio- ja radiorahaston toiminnan kehittämiseksi:

1. Ministeriö tekee vuosittain esityksen määrärahamomentille (31.40.60), jolla valtion talousarviosta siirretään laissa säädetty määrä rahastoon julkisen palvelun rahoittamiseksi ja valmistelee päätöksen varojen siirtämisestä talousarviosta radiorahastoon.

2. Ministeriö arvioi mahdollisuuksia rahaston tilintarkastuksen järjestämiseksi siten, että se voitaisiin suorittaa samassa yhteydessä Viestintäviraston tilintarkastuksen kanssa.

Krista Kiuru
Opetus- ja viestintäministeri

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Tiedoksi

Opetus- ja viestintäministeri
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestintäpolitiikan osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestinnän peruspalvelut -yksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, talousyksikkö